

Borgarting lagmannsrett
Postboks 2107 Vika
0125 Oslo

Oslo, 09.08.2023

Skriftlig innlegg til belysning av allmenne interesser etter tvl. § 15-8. Anken over tingrettens dom i sak 23-021398ASD-BORG/02

Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) har lest dom fra Oslo tingrett i den ovennevnte saken og anken. Ankesaken gjelder fastsettelsessøksmål for påstått krenkelse av grunnleggende menneskerettigheter i forbindelse med internering på Politiets utlendingsinternat, Trandum i perioden fra 16.08.2019 til 17.12.2019.

Etter tvisteloven § 15-8 første ledd kan foreninger og stiftelser innenfor rammen av deres formål og naturlige virkeområde gi skriftlige innlegg til å belyse allmenne interesser som en sak reiser. Ankesaken gjelder spørsmål som ligger innenfor NOAS' formål og naturlige virkeområde. NOAS ble etablert i 1984 og er en uavhengig ideell organisasjon, som arbeider for respekt og rettssikkerhet for asylsøkere. NOAS' oppdrag er å forsvare og fremme asylinstituttet, og å sikre respekt og rettssikkerhet for den enkelte asylsøker i asylprosessen, inkludert etter endelig avslag. NOAS bygger sitt arbeid på flyktningkonvensjonen, EMK og andre relevante menneskerettighetsforpliktelser. Det er innenfor NOAS' formål å bidra til å sikre at asylsøkere med endelig avslag ikke interneres i forbindelse med tvangsretur uten at slik internering er i samsvar med menneskerettigheter, herunder grunnleggende menneskerettighetsprinsipper om nødvendighet, forholdsmessighet og rimelighet. NOAS har publisert flere rapporter¹ og høringsuttalelser² om internering av asylsøkere og tvangsretur.

---

¹ Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS), *Detention of Asylum Seekers: Analysis of Norway's international obligations, domestic law and practice*, 2014, tilgjengelig fra: https://www.noas.no/wp-content/uploads/2014/02/Detention-of-asylum-seekers_web.pdf; Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS), *Frihet først: En rapport om alternativer til internering*, 2015, tilgjengelig fra: <https://www.noas.no/wp-content/uploads/2015/02/ATI.pdf>; Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) og Redd Barna, *Jeg har ikke gjort noe galt: Barn og foreldres opplevelse av tvangsretur*, 2017, tilgjengelig fra: https://www.noas.no/wp-content/uploads/2017/05/Opplevelser-tvangsretur_web_v3.pdf

² Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS), *Høringsuttalelse: Høring om forslag til endringer i utlendingslovens regler om Tvangsmidler*, 13.02.2017, tilgjengelig fra: <https://www.noas.no/wp-content/uploads/2012/01/NOAS-h%C3%B8ringssvar-h%C3%B8ring-om-tvangsmidler-2017.pdf>; Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS), *Høringsuttalelse: Høring om ny forskrift om tilsynsrådet for tvangsreturer og utlendingsinternatet*, 19.12.2019, tilgjengelig fra: <https://www.noas.no/wp-content/uploads/2020/02/NOAS-h%C3%B8ringssvar-tilsyn-ved-tvangsretur.pdf>; Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS), *Høringsuttalelse: Utredning av alternativer til frihetsberøvelse av mindreårige og forslag til mulige regelendringer*, 02.04.2020, tilgjengelig fra: <https://www.noas.no/wp-content/uploads/2020/04/NOAS-h%C3%B8ringssvar-tilsyn-ved-tvangsretur.pdf>; Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS), *Høringsuttalelse: Utredning av alternativer til frihetsberøvelse av mindreårige og forslag til mulige regelendringer*, 02.04.2020, tilgjengelig fra: <https://www.noas.no/wp-content/uploads/2020/04/NOAS-h%C3%B8ringssvar-tilsyn-ved-tvangsretur.pdf>

Dette skriftlige innlegget nevner kort relevante vurderingskriterier og beskriver deretter forholdene ved Politiets utlendingsinternat, Trandum. Beskrivelsen av forholdene er basert på generelt tilgjengelige offentlige kilder og andre offentlige dokumenter som NOAS har fått innsyn i etter en innsynsbegjæring. Siterte dokumenter som ikke er tilgjengelige på nett følger som vedlegg.

1. Relevante vurderingskriterier

Faktiske forhold omtalt under punkt 2 nedenfor er relevante for en helhetlig vurdering av saken etter nasjonalt og internasjonalt regelverk mot vilkårlig frihetsberøvelse. Nasjonale lovkrav om nødvendighet og forholdsmessighet ved frihetsberøvelse fremkommer av Grunnloven § 94 første ledd, som gjenspeiles i utlendingsloven § 99.

Grunnloven § 94 må tolkes i lys av EMK og andre menneskerettslige forpliktelser, som gir ytterligere vern mot vilkårlig frihetsberøvelse. EMK er gjort til norsk lov gjennom menneskerettsloven og har ved eventuell motstrid forrang foran annen norsk lovgivning, jf. menneskerettsloven § 3.

EMK artikkel 5(1)(f) gir særlige regler mot vilkårlig frihetsberøvelse i utlendingsaker. En kort oppsummering av kravene etter denne bestemmelsen fremkommer for eksempel i EMDs avgjørelse i saken *Suso Musa mot Malta* (42337/12), jf. avsnitt 93:

«To avoid being branded as arbitrary, detention under Article 5 § 1 (f) must be carried out in good faith; it must be closely connected to the ground of detention relied on by the Government; the place and conditions of detention should be appropriate, bearing in mind that “the measure is applicable not to those who have committed criminal offences but to aliens who, often fearing for their lives, have fled from their own country”; and the length of the detention should not exceed that reasonably required for the purpose pursued [...].»³

Videre er EMK artikkel 3 relevant når det gjelder forholdene under frihetsberøvelse, jf. EMDs føringer i bl.a. *Riad og Idiab mot Belgia* (29787/03 og 29810/03), jf. avsnitt 99:

«Measures depriving persons of their liberty inevitably involve an element of suffering and humiliation. Although this is an unavoidable state of affairs which, in itself as such, does not infringe Article 3, that provision nevertheless requires the State to ensure that all prisoners are detained in conditions which are compatible with respect for their human dignity, that the manner of their detention does not subject them to distress or hardship of an intensity exceeding the unavoidable level of suffering inherent in such a measure and that, given the practical demands of imprisonment, their health and well-being are adequately secured [...]; furthermore, the measures taken in connection with the detention must also be necessary to attain the legitimate aim pursued [...].»⁴

---

³ *Suso Musa v. Malta* (42337/12), EMD, 09.12.2013, tilgjengelig fra:

<https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-122893>

⁴ *Riad and Idiab v. Belgium* (29787/03 and 29810/03), EMD, 24.04.2008, tilgjengelig fra:

<https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-108395>

Dersom forholdene under frihetsberøvelse tilsier at terskelen etter EMK artikkel 3 ikke er nådd, kan EMK artikkel 8 likevel komme i anvendelse, som illustrert i EMDs avgjørelse om nakenvisitasjoner i saken *Wainwright mot Storbritannia* (12350/04), jf. avsnitt 43:

«Where a measure falls short of Article 3 treatment, it may, however, fall foul of Article 8 of the Convention which, *inter alia*, provides protection of physical and moral integrity under the respect for private life head [...]. There is no doubt that the requirement to submit to a strip-search will generally constitute an interference under the first paragraph of Article 8 and require to be justified in terms of the second paragraph, namely as being “in accordance with the law” and “necessary in a democratic society” for one or more of the legitimate aims listed therein. According to settled case-law, the notion of necessity implies that the interference corresponds to a pressing social need and, in particular, that it is proportionate to the legitimate aim pursued [...].».⁵

2. Forholdene ved Politiets utlendingsinternat, Trandum

Kritikkverdige forhold ved Politiets utlendingsinternat, Trandum er belyst og oppsummert i korrespondansen mellom Sivilombudet og Justis- og beredskapsdepartementet fra de siste tre årene. I et brev fra Sivilombudet til departementet datert 05.05.2021 refereres det til «alvorlige og vedvarende bekymringer om manglende ivaretagelse av menneskerettighetene ved utlendingsinternatet», og det konstateres at «flere sider ved forholdene og måten utlendingsinternatet drives på, fortsatt gir risiko for brudd på forbudet mot umenneskelig eller nedverdiggende behandling».⁶ I brevet tas det opp visitasjonspraksis, bevegelsesfrihet på internatet (herunder innlåsingspraksis), kontakt med omverden (herunder tilgang til mobiltelefon og begrenset telefontid), helsetilbudet og isolasjon av sårbare internerte. Helsetilbudet er videre tatt opp i separat korrespondanse med Helse- og omsorgsdepartementet.⁷

Svaret fra departementet fremkommer i deres brev til Sivilombudet datert 23.08.2021,⁸ som er fulgt opp av Sivilombudet i et brev datert 18.02.2022.⁹ I det sistnevnte brevet fra Sivilombudet

---

⁵ *Wainwright v. the United Kingdom* (12350/04), EMD, 26.12.2006, tilgjengelig fra:

<https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-76999>

⁶ Sivilombudsmannen, *Oppfølging av forholdene ved Politiets utlendingsinternat, Trandum*, brev til Justis- og beredskapsdepartementet, 05.05.2021, s. 1, tilgjengelig fra:

<https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2021/05/Oppfolging-av-forholdene-ved-Politiets-utlendingsinternat-Trandum.pdf>

⁷ Sivilombudsmannen, *Oppfølging av helsetilbudet ved Politiets utlendingsinternat, Trandum*, brev til Helse- og omsorgsdepartementet, 05.05.2021, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2021/05/Oppfolging-av-helsetilbudet-ved-Politiets-utlendingsinternat-Trandum.pdf>

⁸ Justis- og beredskapsdepartementet, *Om oppfølging av forholdene ved Politiets utlendingsinternat, Trandum*, brev til Sivilombudet, 23.08.2021, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2021/09/Om-oppfolging-av-forholdene-ved-Politiets-utlendingsinternat-Trandum.pdf>

⁹ Sivilombudet, *Oppfølging av forholdene ved Politiets utlendingsinternat, Trandum*, brev til Justis- og beredskapsdepartementet, 18.02.2022, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp->

refereres det til «en rekke kritikkverdige forhold ved utlendingsinternatet som både kan og bør håndteres gjennom umiddelbar praksisendring under gjeldende regelverk. Dette gjelder blant annet dagens innlåsningspraksis og de internertes adgang til å kommunisere med omverdenen.»¹⁰

Departementet kommenterte behovet for umiddelbare tiltak i sitt svar til Sivilombudet i et brev av 15.03.2022.¹¹ Brevet omtaler innlåsningspraksis, tilgang til kommunikasjonsmidler, visitasjonspraksis og det nevnes videre tiltak på noe lengre sikt, herunder innføring av offentlige helsetjenester til erstatning for dagens kjøp av tjenester fra et privat firma. I brevet nevnes det bl.a. et møte med Tilsynsrådet for Trandum, som «uttrykte skepsis til politiets evne til å drifte utlendingsinternatet.»¹² I denne forbindelse nevnes det i brevet at departementet vurderer «å utrede muligheten for å overføre den praktiske driften av internatet til Kriminalomsorgen».¹³ Til informasjon kan det nevnes at Politiets utlendingsenhets ledelse informerte NOAS i år at denne utredningen nå er satt i gang.

Sivilombudet fulgte opp svaret fra departementet i sitt brev av 03.05.2022, hvor det reises ytterligere spørsmål angående innlåsningspraksis og fratakelse av mobiltelefoner. I forbindelse med mulig overføring av daglig drift av internatet til kriminalomsorgen nevnes det bl.a. at endringer i organisering «må imøtekomme den alvorlige kritikken mot driften av utlendingsinternatet som har kommet fra en rekke aktører over mange år.»¹⁴

Departementet besvarte spørsmålene om innlåsningspraksis og fratakelse av mobiltelefoner i sitt brev av 01.06.2022.¹⁵ Vedlagt fulgte kopi av brev fra departementet til Politidirektoratet av 20.04.2022, som særlig gjaldt behov for umiddelbare tiltak, bl.a. når det gjelder innlåsing, tid i friluft, tilgang til kommunikasjonsmidler og visitasjonspraksis.¹⁶ Videre var det vedlagt kopi

---

[content/uploads/2022/03/Brev-fra-Sivilombudet-til-Justis-og-beredskapsdepartementet-%E2%80%93-Oppfølging-av-forholdene-ved-Politiets-utlendingsinternat-Trandum.pdf](https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2022/03/Brev-fra-Sivilombudet-til-Justis-og-beredskapsdepartementet-%E2%80%93-Oppfølging-av-forholdene-ved-Politiets-utlendingsinternat-Trandum.pdf)

¹⁰ Ibid. s. 1.

¹¹ Justis- og beredskapsdepartementet, *Oppfølging av forholdene ved Politiets utlendingsinternat Trandum*, brev til Sivilombudet, 15.03.2022, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2023/01/150322-Svar-fra-Justis-og-beredskapsdepartementet-til-Sivilombudet-Trandum.pdf>

¹² Ibid. s. 1.

¹³ Ibid. s. 4.

¹⁴ Sivilombudet, *Oppfølging av forholdene ved Politiets Utlendingsinternat Trandum*, brev til Justis- og beredskapsdepartementet, 03.05.2022, s. 2, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2023/01/030522-Brev-fra-Sivilombudet-til-Justis-og-beredskapsdepartementet-Trandum.pdf>

¹⁵ Justis- og beredskapsdepartementet, *Oppfølging av forholdene ved Politiets Utlendingsinternat Trandum*, brev til Sivilombudet, 01.06.2022, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2023/01/010622-Svar-fra-Justis-og-beredskapsdepartementet-til-Sivilombudet-Trandum.pdf>

¹⁶ Justis- og beredskapsdepartementet, *Oppfølging av forholdene ved politiets utlendingsinternat på Trandum*, brev til Politidirektoratet, 20.04.2022, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2022/04/200422-Svar-fra-Justis-og-beredskapsdepartementet-til-Politidirektoratet.pdf>

av brev fra departementet til Advokatforeningen av 02.07.2015 angående hjemmelsgrunnlaget for innlåsningspraksisen.¹⁷

Kritikkverdige forhold belyses videre i de siste fire årsmeldingene fra Tilsynsrådet for Politiets utlendingsinternat, Trandum.¹⁸ Forholdene ved utlendingsinternatet er videre belyst av intern tilsynsgruppe i Politiets utlendingsenhet i sluttrapporter fra gjennomført lokalt tilsyn i 2020 og 2022. Disse interne sluttrapportene er ikke offentlig tilgjengelige, men NOAS har bedt om og fått innsyn i sluttrapporten fra 2022, som følger vedlagt.¹⁹

Nedenfor oppsummeres hovedfunn fra ovennevnte kilder som gjelder visitasjonspraksis, helsetilbudet, generell innlåsningspraksis og isolasjon av sårbare internerte.

2.1 Visitasjonspraksis

I rapporten fra Europarådets torturforebyggingskomité (CPT), som gjaldt besøket i Norge gjennomført fra 28.05. til 05.06.2018, ble det om visitasjonspraksis på utlendingsinternatet påpekt følgende: «the CPT considers that the systematic practice of handcuffing and strip-searching all foreign nationals during/after every movement outside the Centre is clearly disproportionate and unacceptable.»²⁰

I Tilsynsrådets årsrapport for 2020 fremkommer det at: «Vanlig praksis etter besøk er at de internerte kroppsvisiteres. Dette har også vært praksis under pandemien. Kroppsvisitasjon er svært inngripende, og Tilsynsrådet er kritisk til at dette gjennomføres på rutinemessig basis. Kroppsvisitasjon på rutinemessig grunnlag vil også kunne være uforenlig med EMK artikkel

---

[content/uploads/2023/01/Vedlegg-1-Kopi-av-brev-fra-Justis-og-beredskapsdepartementet-til-Politidirektoratet-240422.pdf](https://www.regjeringen.no/content/uploads/2023/01/Vedlegg-1-Kopi-av-brev-fra-Justis-og-beredskapsdepartementet-til-Politidirektoratet-240422.pdf)

¹⁷ Justis- og beredskapsdepartementet, *Innlåsing av innsatte ved Politiets utlendingsinternat*, brev til Advokatforeningen, 02.07.2015, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2023/01/Vedlegg-2-Kopi-av-brev-fra-Justis-og-beredskapsdepartementet-til-Advokatforeningen-020715.pdf>

¹⁸ Alle årsrapportene fra Tilsynsrådet for Politiets utlendingsinternat, Trandum er tilgjengelige fra: <https://www.regjeringen.no/no/dep/jd/org/styre-rad-og-utval/permanente-rad-utvalg-og-arbeidsgrupper-/tilsynsradet-for-politiets-utlendingsint/id547242/>

¹⁹ Se vedlegg 01. På side 3 i sluttrapporten fra 2022 refereres det til den forrige sluttrapporten fra 2020, hvor tilsynet «avdekket flere avvik, som krevde oppfølging. Flere av avvikene ble umiddelbart fulgt opp av utlendingsinternatet, mens det var behov for å arbeide videre med andre avvik for å finne egnede oppfølgingstiltak.» NOAS antar at begge partene i saken har eller får adgang til sluttrapporten fra 2020, og at relevante funn fra denne eventuelt blir dokumentert under hovedforhandlingen.

²⁰ European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT), *Report to the Norwegian Government on the visit to Norway carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 28 May to 5 June 2018*, 17.01.2019, s. 5, tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/1680909713>

3.»²¹ Dette er tatt opp av Sivilombudet i brevet til Justis- og beredskapsdepartementet av 05.05.2021, hvor det i denne forbindelse uttrykkes at Tilsynsrådets årsrapport gir «grunnlag for å trekke i tvil tidligere opplysninger fra Politiets utlendingsenhet om hvordan våre anbefalinger er fulgt opp.»²²

I svaret fra departementet til Sivilombudet av 23.08.2021 fremkommer det at: «Når det gjelder visitasjonspraksis er det med virkning fra 21. juli i år innført to-trinns kroppsvisitasjon ved internatet, slik at den internerte ikke på noe tidspunkt er fratatt alle klær samtidig. Det gjøres heller ingen direkte visuell undersøkelse av underlivet.»²³ I brevet fra departementet til Politidirektoratet av 20.04.2022 bes det om at det undersøkes om retningslinjene for kroppsvisitasjon følges.²⁴

I sluttrapporten fra lokalt tilsyn gjennomført i 2022 fremkommer det på side 9 at tilsynsgruppens inntrykk var at det har vært «en oppmyking i praksis de siste årene». Det fremkommer imidlertid at: «Kroppsvisitasjoner i forbindelse med overføring til sikkerhetsavdelingen, skilte seg imidlertid ut. I samtalene med de ansatte fikk tilsynsgruppen opplyst at det stort sett gjennomføres kroppsvisitasjoner ved overføring til sikkerhetsavdelingen.»²⁵ På side 17 i sluttrapporten nevnes det videre «til dels store avvik i protokollføringen av kroppsvisitasjoner ved innsettelse på sikkerhetsavdelingen.»²⁶

2.2 Helsetilbudet

Det er et privat firma som yter helsetjenester på utlendingsinternatet, etter kontrakt med Politiets utlendingsenhet. Sivilombudet har tidligere påpekt at det skaper «store rolleutfordringer å ha sykepleiere ansatt i politiet og et privat legefirma med PU som eneste oppdragsgiver».²⁷ Sivilombudet har videre uttalt at helsetilbudet ved internatet «fremstår som

---

²¹ Tilsynsrådet for Politiets utlendingsinternat, Trandum, *Årsmelding 2020*, s. 13, tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/e19229021ca74bee9f678d1b52b70f4b/arsmelding-trandum-2020.pdf>

²² Sivilombudsmannen, *Oppfølging av forholdene ved Politiets utlendingsinternat, Trandum*, brev til Justis- og beredskapsdepartementet, 05.05.2021, s. 4, tilgjengelig fra:

<https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2021/05/Oppfolging-av-forholdene-ved-Politiets-utlendingsinternat-Trandum.pdf>

²³ Justis- og beredskapsdepartementet, *Om oppfølging av forholdene ved Politiets utlendingsinternat, Trandum*, brev til Sivilombudet, 23.08.2021, s. 1, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2021/09/Om-oppolging-av-forholdene-ved-Politiets-utlendingsinternat-Trandum.pdf>

²⁴ Justis- og beredskapsdepartementet, *Oppfølging av forholdene ved politiets utlendingsinternat på Trandum*, brev til Politidirektoratet, 20.04.2022, s. 2, tilgjengelig fra:

<https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2023/01/Vedlegg-1-Kopi-av-brev-fra-Justis-og-beredskapsdepartementet-til-Politidirektoratet-240422.pdf>

²⁵ Se vedlegg 01, s. 9.

²⁶ Ibid., s. 17.

²⁷ Sivilombudsmannen, *Besøksrapport – Politiets utlendingsinternat på Trandum, sikkerhetsavdelingen – 28.-29. mars 2017*, 15.09.2017, s. 31, tilgjengelig fra:

underdimensjonert for å kunne ivareta helsetilstanden til alle som interneres på Trandum gjennom oppholdet på en tilfredsstillende måte».²⁸

I årsmeldingen fra Tilsynsrådet for Politiets utlendingsinternat, Trandum for 2020 uttrykkes det at «det er all grunn til bekymring for kvaliteten på helsetjenestene som leveres.»²⁹ Det nevnes bl.a. at det er: «en gjentakende tilbakemelding fra internerte, at de ytrer ønske om oppfølging, uten at dette blir fulgt opp og uten å få en tilbakemelding på når de kan forvente å få en konsultasjon hos lege eller sykepleier.»³⁰ Det nevnes videre «en betydelig utfordring at de internerte formidler å ha lav tillit til tjenesten ettersom de opplever at sykepleierne er «det samme» som politiet. Dette kan utgjøre hindre mot at de internerte oppsøker eller nyttiggjør seg av tilbudet og den støtte sykepleierne kan gi.»³¹ Det påpekes videre at «legene på Trandum står i en lojalitetskonflikt mellom de internerte og politiet» og at «de internertes behandlere blir involvert i forbindelse med utlendingsinternatets vurderinger av innsettelse på sikkerhetscelle og ved «fit for flight»-vurderinger.»³²

I brevet fra Sivilombudet til Helse- og omsorgsdepartementet av 05.05.2021 fastslås det at «gjentatte anbefalinger og kritikk av helsetilbudet ved Trandum ikke har ført til tilstrekkelige endringer.»³³

I brevet fra Justis- og beredskapsdepartementet til Sivilombudet av 15.03.2022 opplyses det om planlagt overgang til en såkalt «importmodell», dvs. innføring av offentlige helsetjenester til erstatning for dagens kjøp av tjenester fra et privat firma.³⁴ Departementet «legger til grunn at importmodellen innen rimelig tid vil innføres for helsetjenestene ved institusjonen, og at dette vil sikre ivaretagelsen av særlig utsatte personer.»³⁵ Til dette vil NOAS bemerke at denne løsningen fremdeles ikke er på plass.

<https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2017/09/Bes%C3%B8ksrapport-2017-Politiets-utlendingsinternat-p%C3%A5-Trandum.pdf>

²⁸ Ibid.

²⁹ Tilsynsrådet for Politiets utlendingsinternat, Trandum, *Årsmelding 2020*, s. 26, tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/e19229021ca74bee9f678d1b52b70f4b/arsmelding-trandum-2020.pdf>

³⁰ Ibid.

³¹ Ibid. s. 27.

³² Ibid. s. 29.

³³ Sivilombudsmannen, *Oppfølging av helsetilbudet ved Politiets utlendingsinternat, Trandum*, brev til Helse- og omsorgsdepartementet, 05.05.2021, s. 5, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2021/05/Oppfolging-av-helsetilbudet-ved-Politiets-utlendingsinternat-Trandum.pdf>

³⁴ Justis- og beredskapsdepartementet, *Oppfølging av forholdene ved Politiets utlendingsinternat Trandum*, brev til Sivilombudet, 15.03.2022, s. 3, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2023/01/150322-Svar-fra-Justis-og-beredskapsdepartementet-til-Sivilombudet-Trandum.pdf>

³⁵ Ibid.

2.3 Generell innlåsningspraksis

I Sivilombudets brev til Justis- og beredskapsdepartementet av 05.05.2021 bemerkes det at «årsrapportene fra Tilsynsrådet for Politiets utlendingsinternat for 2019 og 2020 viser at innlåsningspraksisen er like omfattende som under ombudsmannens besøk i 2015». ³⁶ I det samme brevet vises det til følgende innlåsningspraksis (fotnoter siteres ikke):

«På besøkstidspunktet var internatets praksis for ukedagene at de voksne internerte ble låst ut av cellene sine i tidsrommet kl. 08.00 - 08.45 og innlåst om kvelden kl. 21.00. I tillegg ble de innlåst i 45 minutter én gang på formiddagen og én på ettermiddagen, i forbindelse med overlappingsmøter for de ansatte. Alle de internertes celler var låst om natten. I helgene var tidene innskrenket ytterligere for de internerte i den ene modulen, med utlåsing kl. 10.15 og innlåsing kl. 19.45.» ³⁷

I det siterte brevet fra Sivilombudet uttrykkes det at det var «tvilsomt om innlåsningspraksisen ved internatet hadde hjemmel i lovgivningen» og at «flere aktører både nasjonalt og internasjonalt [har] problematisert hjemmelen for innlåsing og begrensningen i bevegelsesfriheten for de internerte.» ³⁸

Tilsynsrådet for Politiets utlendingsinternat, Trandum uttalte på sin side følgende om innlåsningspraksisen i sin siste årsrapport for 2022:

«Tilsynsrådet har i tidligere årsmeldinger i 2019, 2020 og 2021 redegjort for at innlåsing av de internerte på rutinemessig basis er ulovlig. Det er heller ikke en restriksjon som er nødvendig eller hensiktsmessig. Praksis bør omlegges slik at dørene til de internertes rom er ulåste, men med mulighet til også å kunne låse døren fra innsiden.» ³⁹

I senere brevet fra departementet til Sivilombudet av 15.03.2022 fremkommer det at departementet ikke deler Tilsynsrådets og Sivilombudets syn angående hjemmelsgrunnlag for dagens innlåsningspraksis, men at departementet uansett er «enig i at den tiden de internerte er innlåst, bør begrenses». ⁴⁰

---

³⁶ Sivilombudsmannen, *Oppfølging av forholdene ved Politiets utlendingsinternat, Trandum*, brev til Justis- og beredskapsdepartementet, 05.05.2021, s. 8, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2021/05/Oppfolging-av-forholdene-ved-Politiets-utlendingsinternat-Trandum.pdf>

³⁷ Ibid. s. 7.

³⁸ Ibid.

³⁹ Tilsynsrådet for Politiets utlendingsinternat, Trandum, *Årsmelding 2022*, s. 10, tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/e19229021ca74bee9f678d1b52b70f4b/arsmelding-for-2022-tilsynsradet-for-trandum.pdf>

⁴⁰ Justis- og beredskapsdepartementet, *Oppfølging av forholdene ved Politiets utlendingsinternat Trandum*, brev til Sivilombudet, 15.03.2022, s. 2, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp->

2.4 Isolasjon av sårbare internerte

Etter Sivilombudets besøk til sikkerhetsavdelingen ved utlendingsinternatet i mars 2017, uttrykte Sivilombudet i besøksrapporten at: «En urovekkende stor andel av plasseringene på sikkerhetsavdelingen som ble gjennomgått i forbindelse med besøket, var helt eller delvis begrunnet i den internertes psykiske helsetilstand, selvskading eller selvmordsfare.»⁴¹ Sivilombudet viste i besøksrapporten til internasjonal forskning og uttalte at det var «anerkjent at isolasjon kan ha alvorlige konsekvenser for frihetsberøvedes fysiske og psykiske helse.»⁴² I denne forbindelse var det videre uttalt følgende (fotnoter siteres ikke):

«Hel utelukkelse fra fellesskapet, slik dette gjennomføres på utlendingsinternatet, vil ofte kunne utgjøre isolasjon ved at den internerte tilbringer minst 22 timer alene på cellen uten meningsfull menneskelig kontakt. [...].

Kunnskapen som foreligger om isolasjon og risiko for selvmord, selvskading og utvikling av alvorlige psykiske lidelser, tilsier at isolasjon og særlig sikkerhetscelle bare brukes som en siste utvei, og at varigheten er så kort som overhodet mulig.

Det er Sivilombudsmannens erfaring at risiko for alvorlig selvskading og selvmord er en av de mest brukte begrunnelsene for sikkerhetscellevedtak, blant annet i kriminalomsorgen. Selv om slike tiltak benyttes for å avverge selvmord, kan det ikke utelukkes at tiltaket kan ha den motsatte effekt, ved at risikoen for selvmord øker. Dette understreker viktigheten av å være spesielt tilbakeholden med bruk av sikkerhetscelle ved selvmordsfare og selvskadingsproblematikk.»⁴³

I et senere oppfølgingsbrev fra Sivilombudet til Politiets utlendingsenhet av 04.09.2018 uttrykker Sivilombudet at det er «bekymringsfullt at det ennå ikke er iverksatt konkrete tiltak for å hindre bruk av isolasjon overfor personer med alvorlige psykiske lidelser eller traumer».⁴⁴

[content/uploads/2023/01/150322-Svar-fra-Justis-og-beredskapsdepartementet-til-Sivilombudet-Trandum.pdf](https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2023/01/150322-Svar-fra-Justis-og-beredskapsdepartementet-til-Sivilombudet-Trandum.pdf)

⁴¹ Sivilombudsmannen, *Besøksrapport: Politiets utlendingsinternat på Trandum, sikkerhetsavdelingen, 28.-29. mars 2017*, 15.09.2017, s. 24, tilgjengelig fra:

<https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2017/09/Bes%C3%B8ksrapport-2017-Politiets-utlendingsinternat-p%C3%A5-Trandum.pdf>

⁴² Ibid., s. 17.

⁴³ Ibid. s. 17.

⁴⁴ Sivilombudsmannen, *Svar på oppfølgingsbrev nr. 2 fra Politiets utlendingsenhet om Sivilombudsmannens rapport etter besøk 28.- 29. mars 2017*, brev til Politiets utlendingsenhet, 04.09.2018, s. 1, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2017/09/Sivilombudsmannens-svar-p%C3%A5-ny-orientering-fra-Politiets-utlendingsenhet-om-oppf%C3%B8lgning.pdf>

I Sivilombudets brev til Justis- og beredskapsdepartementet gjentas det at: «Isolasjon er helseskadelig og utgjør en særlig risiko for forverring av helsesituasjonen for personer med alvorlige psykiske lidelser eller traumer.»⁴⁵ I brevet gjentas videre følgende:

«Ombudsmannen pekte på at dette var i strid med menneskerettslige standarder om forbud mot isolasjon av personer som er særlig utsatt for skadevirkninger. Ombudsmannen anbefalte derfor at politiet utviklet alternativer til bruk av sikkerhetsavdelingen overfor særlig utsatte grupper som barn og personer med alvorlige psykiske helseutfordringer eller traumer, inkludert mennesker som selvskader eller er suicidale.»⁴⁶

Når det gjelder tiltak for å unngå isolasjon av sårbare internerte fremkommer det i departementets svar av 23.08.2021 at Politiets utlendingsenhet ikke har gått videre med arbeidet for å etablere en egen tilrettelagt avdeling for internerte med psykiske/fysiske utfordringer, og at dette er «blant annet begrunnet med at det i dag er få internerte på Trandum, og at slik etablering vil være svært ressurskrevende.»⁴⁷ Departementet har senere lagt til grunn at ivaretagelsen av særlig utsatte personer vil sikres av den såkalte importmodellen,⁴⁸ som nevnt under punkt 2.2 ovenfor.

Med vennlig hilsen
for Norsk organisasjon for asylsøkere

Marek Linha
Juridisk seniorrådgiver

---

⁴⁵ Sivilombudsmannen, *Oppfølging av forholdene ved Politiets utlendingsinternat, Trandum*, brev til Justis- og beredskapsdepartementet, 05.05.2021, s. 1, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2021/05/Oppfølging-av-forholdene-ved-Politiets-utlendingsinternat-Trandum.pdf>

⁴⁶ Ibid. s. 13.

⁴⁷ Justis- og beredskapsdepartementet, *Om oppfølging av forholdene ved Politiets utlendingsinternat, Trandum*, brev til Sivilombudet, 23.08.2021, s. 2, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2021/09/Om-oppfølging-av-forholdene-ved-Politiets-utlendingsinternat-Trandum.pdf>

⁴⁸ Justis- og beredskapsdepartementet, *Oppfølging av forholdene ved Politiets utlendingsinternat Trandum*, brev til Sivilombudet, 15.03.2022, s. 3, tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2023/01/150322-Svar-fra-Justis-og-beredskapsdepartementet-til-Sivilombudet-Trandum.pdf>

Vedlegg:

- Politiets utlendingsenhets interne sluttrapport fra gjennomført lokalt tilsyn i 2022.

Kopi til:

- andre.mokkelgjerd@advokatsulland.no
- hbj@regjeringsadvokaten.no

Brevet er sendt kun elektronisk.